

पाठ १० गीत लेखन

उद्देश्य: गीत लेखनको माध्यमबाट आफ्ना श्रोताहरूसम्म आफ्ना विचार र विचारहरू व्यक्त गर्न आफ्नै अद्वितीय शैली निर्माण गर्ने। गीत लेखन भनेको के हो भनेर बुझ्नु भिडियो हेर्नुहोस्।

वर्णनात्मक लेखन

वर्णनात्मक लेखनको अर्थ पाठकको मनमा स्पष्ट चित्र सिर्जना गर्न वस्तु, स्थान, अनुभव वा वस्तुलाई विस्तृत रूपमा वर्णन गर्नु हो।

1. तपाईंको गीतको वस्तुको विस्तारमा विवरण दिनुहोस् जसले तपाईंका श्रोतालाई यसलाई सजिलैसँग चित्रित गर्न मद्दत गर्दछ।
2. तपाईंका सबै इन्द्रियहरू प्रयोग गर्नुहोस्— कसरी देखिन्छ, गन्ध आउँछ, के कस्तो महसुस हुन्छ र यस्ता अन्य विवरणहरू वर्णन गर्नुहोस्।
3. कल्पना प्रयोग गरेर केही अपरिचित चिजलाई (विस्तारमा) वर्णन गर्नुहोस्।
4. यसमा अझ राम्रो हुनको लागि तपाईंको लेखन साझेदारी गर्नुहोस्; प्रतिक्रियामा गौर गर्नुहोस्। यो प्रक्रियाको एउटा महत्वपूर्ण भाग हो।
5. अरू मानिसहरूको लेखन पनि पढ्नुहोस् जसले विभिन्न दृष्टिकोणहरू सिक्र मद्दत पुर्याउँछ। वर्णनात्मक लेखन सिक्रको लागि भिडियो हेर्नुहोस्।

गीत लेखन सुझाव

लेखनलाई प्रतिस्पर्धाका रूपमा होइन, सहकार्यका रूपमा सोच्नुहोस्, र अरूका लागि प्रतिक्रिया छोड्दा रचनात्मक र सकारात्मक हुने प्रयास गर्नुहोस्।

गतिविधि १: यो आफैँनै प्रयास गर्नुहोस्!

रुखको बारेमा वर्णनात्मक रूपमा लेख्नुहोस्।

0680CH10

गतिविधि २: परिचित वा लोकप्रिय मेलोडीमा आधारित गीत लेख्नुहोस्

विद्यमान धुनहरूका लागि गीत कसरी लेख्ने भनेर बुझ्नु भिडियो हेर्नुहोस्।

ट्विंकल ट्विंकल लिटिल स्टारको उदाहरण लिऔं। यो गीत हामी सबैले धेरैपटक सुनेका छौं। यो धुन बा बा ब्लैक शीप (कालो भेडा) र लोकप्रिय वर्णमाला गीत, ए बी सी डी जस्तै छ भनेर जान्न रोचक छ। यस लोकप्रिय धुनमा आफ्नै गीत बनाउनुहोस्।

ट्विंकल ट्विंकल लिटिल स्टारको शब्दका केही उदाहरणहरूका लागि यो भिडियो हेर्नुहोस्।

यो लोकप्रिय भारतीय गीत (नोटस्वरम) श्यामले मीनाक्षी सुन्नुहोस्। यस लोकप्रिय गीतका लागि अगाडि आउनुहोस र आफ्नै शब्दहरू लेख्नुहोस्।

गतिविधि ३: अपरिचित वा असामान्य मेलोडीमा आधारित गीत लेख्नुहोस्

अडियोमा मेलोडी सुन्नुहोस् र यसमा आफ्नै शब्दहरू लेख्नुहोस्। तपाईं नोटस्वरम सुन्न सक्नुहुन्छ र यसमा आफ्नै शब्दहरू लेख्न सक्नुहुन्छ।

राइम गर्नुहोस्

राइम गर्ने कुरा गीत वा कवितामा एउटा महत्त्वपूर्ण हिस्सा हो। यसको एउटा कारण भनेको राइमले हाम्रा कानलाई पंक्ति परिवर्तन कहाँ हुन्छ भन्ने बुझ्न मद्दत पुर्याउँछ। राइमले गीतको विचारलाई पनि प्रमुख बनाउँछ। जब शब्दहरू राइम गर्छन्, मानिसहरूले ध्यानपूर्वक सुन्ने झुकाव राख्छन्।

उदाहरणहरू

केट(cat), बेट(bat), मेट(mat)

लव(love), अबव(above)

हैन्ड(hand), अन्डर्स्टैन्ड (understand)

राइम गर्न सिक्र को लागी भिडियो हेर्नुहोस्।

गतिविधि ४: सौर्यमण्डलको गीतमा रहेको कविता (राइम) सुन्नुहोस्

सौर्यमण्डलको गीत

पद १

म बुध हुँ, सबैभन्दा सानो,
म सूर्यको सबैभन्दा नजिक छु,
म आफ्नो वार्षिक दौड पूरा गर्न ८८ दिन लिन्छु।

म शुक्र हुँ, सबैभन्दा तातो,
म धेरै, धेरै उज्यालो छु
जब तपाईं मलाई रातमा हेर्नुहुन्छ
म तारा जस्तो देखिन्छ।

म पृथ्वी हुँ, तिम्रो घर,
जीवनभको एक मात्र ठाउँ,
मसँग पानी, हावा र खाना छ
तिमी सबैलाई जीवित राख्न।

कोरस

(ग्रहहरू, ग्रहहरू, सूर्यको वरिपरि घुम्छन् यो गीत सकिएपछि

सौर्यमण्डललाई नबिर्सनुहोस्) × २

नोटस्वरम वा नोटस्वरा कर्नाटक सङ्गीतमा प्रख्यात सङ्गीतकार मुथुस्वामी दीक्षितरद्वारा सिर्जना गरिएका रचनाहरूको सेटलाई जनाउन प्रयोग गरिने शब्द हो। नोटस्वरम शब्द अङ्ग्रेजी शब्द 'नोट' र तमिल शब्द 'स्वरम' (जसको अर्थ नोट हो) को संयोजनबाट आएको हो। यी अधिकांश रचनाहरू पश्चिमी धुनहरूमा आधारित छन्। दीक्षितरले कुल ३९ नोटस्वरमको रचना गरे।

भारतीय सङ्गीतमा हिन्दुस्तानी र कर्नाटक जस्ता शास्त्रीय सङ्गीतका साथै लोक, अर्ध शास्त्रीय, भक्ति, देशभक्तिपूर्ण र चलचित्र सङ्गीत जस्ता विधाहरू सहित धेरै विधाहरू छन्। विभिन्न विधाहरूबाट गीतहरू सिक्नु रमाइलो माल होइन तर स्थानीय संस्कृति र परम्परालाई बुझ्न पनि मद्दत गर्दछ! केही विधाहरू छान्नुहोस्, प्रत्येक विधादेखि एउटा गीत सिक्नुहोस् र यसलाई आफ्ना साथीहरू र परिवारलाई कक्षाको रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस्!

पद २

म मंगल हुँ, म रातो छु,
म पृथ्वीभन्दा सानो छु,
मेरा चन्द्रमा आलुजस्तै छन्,
तिनीहरू डिमोस र फोबोस हुन्।

म जुपिटर हुँ, सबैभन्दा ठुलो,
मसँग रातो सतह छ;
६३ वटा चन्द्रमा मलाई घेरेका छन्,
जुन साँच्चै धेरै छ।

म शनि हुँ, म चम्किलो छु,
मेरा रिंगहरू बरफबाट बनेका छन्;
म पानीमा तैरिन सक्छु
किनकि म धेरै, धेरै हल्का छु।

कोरस

(ग्रहहरू, ग्रहहरू, सूर्यको वरिपरि घुमछन्, यो गीत सकिएपछि सौर्यमण्डललाई नबिर्सनुहोस्।) × २

पद ३

युरेनस, सबैभन्दा चिसो,
म मेरो छेउमा छु;
तेह्रवटा रिंगहरूले मलाई घेरिएको छ
तर तिनीहरू फेला पार्न धेरै गाह्रो छ।

म नेप्टन हुँ, म निलो छु,
म सूर्यबाट सबैभन्दा टाढा छु;
जब तपाईं ममा उभिनु हुनुहुन्छ
यो बादल जस्तै महसुस हुन्छ र त्यो रमाइलो हुन्छ।

ब्रिज

हामीलाई हाम्रा चट्टानी ग्रहहरू थाहा छ, तिनीहरू पहिलो चार हुन्;
त्यसपछि ग्यास ग्रहहरू र त्यसपछि धेरै।
प्लूटो एउटा बौना (ड्वॉर्फ) ग्रह हो,
ऊ ती सबैमा सामेल हुन चाहन्छ;
तर समस्या यो हो कि
ऊ धेरै सानो छ।

कोरस

(ग्रहहरू, ग्रहहरू,
सूर्यको वरिपरि घुम्दछन्
यो गीत सकिएपछि सौर्यमण्डललाई नबिर्सनुहोस्) × २

याद गर्नुहोस्

राइम (कविता) योजना भनेको गीत वा कविताको (राइम) खण्डमा पङ्क्तिको अन्त्यमा तुकान्त गर्ने विधि हो। उदाहरणका लागि, के भन्नुहोस् भने कविताको पहिलो र तेस्रो पङ्क्ति तुकान्त हुन्छ र हामी तिनीहरूलाई A (ए) लेबल गर्छौं, र दोस्रो र चौथो पङ्क्ति तुकान्त हुन्छ र हामी तिनीहरूलाई B (बी) लेबल गर्छौं। त्यसपछि, तुकान्त योजना ABAB (एबीएबी) हुन्छ।

गतिविधि ५: अर्को सम्भव पदलाई राइम (कविता) योजनाले भर्नुहोस्

बिहान आकाश अँध्यारो थियो,
घाम त्यति चम्किलो थिएन।
शोकको दिन तय भएको छ,
मलाई उज्यालोको न्यानोपन याद आउँछ।

सिर्जना

धेरै मानिसहरू अवस्थित गीतहरू सिक्र र गाउन मन पराउँछन् तर केही अरुले पनि आफ्नै गीतहरू सिर्जना गर्न मन पराउँछन्। यदि तपाईं लेखनको माध्यमबाट आफ्ना भावनाहरू व्यक्त गर्न चाहनुहुन्छ भने, आफ्नै गीतहरू लेख्ने र यसलाई मौलिक धुनमा सेट गर्ने विचार गर्नुहोस्।